

ارایه ابزارها و سیاستهای حمایتی مناسب برای محصول اساسی برنج

مجری طرح: پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس

مدیر مسئول طرح : دکتر کیومرث نوری

کارفرما: موسسه پژوهشهای برنامه ریزی و اقتصاد کشاورزی

سال خاتمه طرح: ۱۳۸۲

خلاصه‌ای از نتایج و کلیات طرح:

برنج به‌عنوان یک محصول استراتژیک، در بین محصولات کشاورزی دارای اهمیت زیادی می‌باشد، زیرا امروزه در الگوی غذایی مردم جایگاه ویژه‌ای داشته و در حال حاضر ایران یکی از بزرگترین واردکنندگان این کالا در دنیا می‌باشد. از سوی دیگر بررسی‌ها نشان می‌دهد که اختلال‌های فراوانی در تولید، مصرف و بازار این محصول استراتژیک وجود دارد. ظرفیت‌های بالقوه در سه استان شمالی کشور برای تولید بیشتر برنج حتی تا مرز خوداتکایی، این باور را تقویت می‌کند که با سیاستگذاری مناسب می‌توان به این مهم دست یافت.

برطبق مطالب ارایه شده در فصول قبلی این تحقیق که در جلد اول تهیه و تنظیم گردیده، مزیت نسبی گروه‌های عمده برنج در دو استان گیلان و مازندران در طی دوره ۷۹-۱۳۷۳ به شدت کاهش یافته است و در سال ۱۳۷۹ بیشتر گروه‌ها فاقد مزیت نسبی بوده‌اند. در ادامه وضعیت موجود حمایت از تولید این محصول را مورد بررسی قرار می‌دهیم تا از این طریق ارایه روش حمایتی مناسبی با توجه به ویژگیهای محصول و تجربه سایر کشورها برای حمایت موثر از تولید برنج میسر می‌گردد.

در این بخش از تحقیق معادل تعرفه‌ای موانع غیرتعرفه‌ای و تعرفه برنج طی ۸۰-۱۳۷۰ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. پس از آن محاسبه حمایت قیمتی بازار و حمایت نهاده‌ای در هر هکتار و سپس برای سطح زیر کشت گروه‌های عمده برنج در دو استان گیلان و مازندران با تاکید بر آمار و اطلاعات طرح هزینه تولید وزارت جهاد کشاورزی مدنظر قرار گرفته و پس از مشخص شدن وضعیت حمایت از تولید داخلی برنج در کشور، سیاست مختلف کشاورزی و تجربه سایر کشورها برای محاسبه موثر، بررسی شده است. با توجه به ساختار تولید برنج در کشور و قابلیت اجرا، سیاست اعتبار محصولی (بالحاظ بودن اعتبار بازاریابی) از بین سایر سیاستها مناسب‌تر تشخیص داده شد که در گزارش حاضر بطور مفصل مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.